

Motion till riksdagen 2005/06:Sk496

av **Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)**

Jämställdhetspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Vad är jämställdhet?.....	3
4	Kvinnornas Sverige.....	3
4.1	Arbete.....	3
4.2	Inkomst.....	4
4.3	Företagande.....	5
4.4	Inflytande.....	6
4.5	Familj och fritid.....	7
4.6	Hälsa.....	8
4.7	Frihet och frid.....	9
4.8	Sverige: Föregångsland eller experimentverkstad?.....	11
5	Moderata utgångspunkter för jämställdhetspolitiken.....	12
6	Moderata förslag för en jämställd politik.....	13
6.1	Att kunna leva på sin lön.....	13
6.2	Att kunna påverka sitt arbete.....	14
6.3	Att hinna med och räcka till.....	15
6.4	Att vara frisk.....	16
6.5	Att vara trygg och respekterad.....	17
7	Områden dit politiken inte når.....	18
8	Det internationella arbetet.....	19
9	Hoppet för framtiden.....	21

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en skattereform i syfte att gynna låg- och medelinkomsttagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningar på den kommunala verksamheten.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en startlag inom vården.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skattesänkningar för företagare och företag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nystartsjobb.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skattesänkning på hushållstjänster.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förvärsavdrag i syfte att stimulera främst fäder att ta ut större andel av föräldradigheten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunala vårdnadsbidrag.⁴
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om synliggörande av manligt och kvinnligt i sjukvården.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samlad tillsynsorganisation inom hälso- och sjukvården.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell omsorgsgaranti.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka skolans roll i det brottsförebyggande arbetet.⁵
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnomisshandel skall leda till fängelsestraff.⁶
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpning av reglerna kring överträdelse av besöksförbud.⁶
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal.⁶
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbete för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna och stärkande av kvinnors rätt till bestämmande över den egna sexualiteten.⁷
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skuldavskrivning för högt skuldsatta utvecklingsländer.⁷

¹Yrkande 2 hänvisat till FiU.

²Yrkandena 3 och 9–11 hänvisade till SoU.

³Yrkande 5 hänvisat till SfU.

⁴Yrkande 8 hänvisat till KU.

⁵Yrkande 12 hänvisat till UbU.

⁶Yrkandena 13–15 hänvisade till JuU.

⁷Yrkandena 16 och 17 hänvisade till UU.

3 Vad är jämställdhet?

Jämställdhetens kärna är att kvinnor och män är fria att välja sin roll och skapa sitt liv efter egna önskemål och målsättningar. Jämställdhet kan jämföras med frihet.

Synen på jämställdhet varierar beroende på samhällets normer, kultur och religion. Ordet jämställdhet kan också ha olika innebörd beroende på vem man frågar. För en kvinna kan jämställdhet betyda att få lika hög lön som sin manlige kollega. För en annan kan det betyda att slippa vara rädd för överfall när hon går hem efter en kväll på krogen eller att inte bli nypt i rumpan på arbetet. För en tredje kvinna innebär jämställdhet att inte bli omskuren, att tillåtas äga land eller att ha rösträtt.

Jämställdhet gäller inte bara kvinnor. Även männen påverkas av förutfattade meningar om vad människor skall syssla med: Roller som tillskrivs människor utifrån verkar hämmande på alla, oavsett kön.

Sverige ligger i framkant avseende människors inflytande, delaktighet och likhet inför lagen. Detta betyder dock inte att friheten att välja alltid är könsneutral. Som det mesta i världen är jämställdheten relativ. Det vore naivt att säga att Sverige är helt jämställt på alla plan. Men det är lika naivt att tro att alla människor behöver samma saker och är betjänta av samma lösningar. Kvinnor, liksom män, är individer och förtjänar att behandlas som individer.

Som Sverige ser ut i dag kvarstår en rad problem som verkar hämmande på kvinnors frihet. I det följande diskuterar vi några problem som visat sig vara specifika för många kvinnor, och presenterar olika förslag som ökar friheten för alla.

4 Kvinnornas Sverige

4.1 Arbete

Ett av de största problemen i Sverige är att det för många kvinnor inte lönar sig att förvärvsarbeta. De ekonomiska incitamenten till yrkesarbete är svaga för till exempel långtidssjukskrivna kvinnor. Nio av tio bland dessa kvinnor förlorar på att yrkesarbeta.¹ Det innebär att en stor andel kvinnor permanent hamnar utanför arbetslivet, vilket får negativa konsekvenser såväl för den enskilde som för hela samhället – kvinnors inflytande minskar i takt med deras utanförskap.

Färre kvinnor än män är fast anställda och drygt hälften arbetar inom den offentliga sektorn.² Kvinnor arbetar också deltid i större utsträckning än män. Deltidsarbetet beror ofta på att kvinnor tar ut merparten av föräldradigheten.

¹ Renstig, M och Sandmark, H (2005), Kvinnors sjukskrivning – En studie om riskfaktorer för långtidssjukskrivning, Karolinska Institutet, januari 2005

² SCB, På tal om kvinnor och män – lathund om jämställdhet 2004

Fel! Okänt namn på

Men undersökningar visar också att kvinnor fortsätter att arbeta deltid även efter det att barnen blivit stora. Cirka 30 % av kvinnor med barn mellan elva och sexton år arbetar deltid. Motsvarande andel för män är 6–10 %.

Den svenska arbetsmarknaden är segregerad. Kvinnor återfinns till 56 % i yrken inom vården, skolan eller omsorgen, vilka lyder under den offentliga sektorn. Detta innebär att mer än hälften av alla yrkesarbetande kvinnor i huvudsak endast har en möjlig arbetsgivare och att de har mycket begränsad kontroll över sin egen arbetssituation. Karriärvägarna inom den offentliga sektorn är också färre än inom den privata. Undersökningar visar att en större andel av vårdanställda kvinnor än andra grupper upplever att de saknar inflytande över arbetets tempo, planering av arbete och semester och arbetstid.³ Förhållandena på arbetsmarknaden påverkar i sin tur kvinnors inkomster, företagande, inflytande och hälsa.

4.2 Inkomst

Kvinnor tjänar i genomsnitt mindre än män. Detta bekräftas av de flesta undersökningar och rör de flesta sektorer. En betydande del av löneskillnaderna kan förklaras sakligt av att kvinnor yrkesarbetar färre timmar än vad män gör. Andra faktorer som påverkar skillnaderna i lön mellan kvinnor och män är utbildning, yrkesval och position. En del av dessa faktorer kan bero på att traditionella könsroller i samhället lever kvar.

Men även då dessa faktorer rensas bort kvarstår en löneskillnad mellan kvinnor och män. En undersökning visar att svenska kvinnor tjänar i genomsnitt 83–99 % av männens löner, beroende på vilka variabler man beräknar. En ren jämförelse ger en löneskillnad på 83 %. Då har dock ingen hänsyn tagits till skillnader i bland annat utbildning och arbetslivserfarenhet. Jämförs ålder och yrke har kvinnor 92 % av männens löner.⁴ Vissa forskare har ytterligare brutit ned dessa siffror och funnit att skillnaderna är olika stora om man jämför vilka befattningar och vilka arbetsgivare kvinnor och män har. Arbetsplatssegregeringen har befunnits kunna förklara cirka 67 % av löneskillnaderna, medan befattningssegregering kan förklara cirka 98 %.⁵

Enligt Medlingsinstitutet uppgår den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män till 8 %, efter det att lönerna standardavvägts med avseende på skillnader mellan kvinnor och män i yrkesgrupp, ålder, utbildning, arbetstid och sektor. Den genomsnittliga skillnaden för statligt anställda är 8 %, medan skillnaden inom den privata sektorn är 10 %.⁶ Oavsett hur man räknar kvarstår en löneskillnad som är till kvinnornas nackdel. Detta är en indikation på att det svenska samhället inte är helt jämställt.

³ Ylva Thörn, DN Debatt 2/8 2005

⁴ Stefan Fölster, Jämlikheten som försvann, Ekelids, 2003

⁵ Meyersson, E; Petersen, T och Snartland, V, (2001) "Equal Pay for Equal Work? Evidence from Sweden and a Comparison with Norway and the U.S." *Scandinavian Journal of Economics*, nr. 4.

⁶ Medlingsinstitutets årsrapport, Avtalsrörelsen och lönebildningen 2004.

En viktig anledning till att löneskillnaderna mellan kvinnor och män består är att den svenska arbetsmarknaden är könssegregerad.⁷ Kvinnor och män arbetar inom olika sektorer med olika yrken och befattningar. Betydligt fler kvinnor än män arbetar inom omhändertagande yrken; de är sjuksköterskor och vårdbiträden, personliga assistenter, lärare och barnskötare, sekreterare och assistenter. De yrken där kvinnor är i majoritet tenderar att vara lägre avlönade än de mansdominerade yrkena.

Det ovanstående rör dock enbart kvinnors genomsnittliga lön som andel av männens. Kvinnor i Sverige gör generellt sett mer sällan så kallad lönekarriär. Sverige tillhör de sämsta EU-länderna vid en jämförelse av antalet kvinnor i de högsta löneskikten. I internationell jämförelse ligger Sverige relativt lågt avseende kvinnors inkomster. Vi är omsprungna av länder vi vanligen brukar hänvisa till såsom betydligt mindre jämställda. Frankrike och Finland har tre gånger respektive dubbelt så hög andel kvinnor i den högsta lönekategorin som Sverige. Men även länder som Portugal och Grekland är bättre än Sverige i detta avseende. Detta kan till stor del förklaras med att lönespridningen allmänt sett är mindre i Sverige än i andra länder.⁸ Incitamenten att göra karriär och försöka nå högre befattningar och därmed få bättre lön är således sämre här hemma.

Kvinnor i yrkesaktiv ålder äger i genomsnitt hälften av vad män äger av den totala förmögenheten. Kvinnors förmögenhet har dessutom oftast tillkommit genom arv eller giftermål, snarare än genom eget förvärvsarbete. Detta torde vara en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna.⁹

4.3 Företagande

Under perioden 1998–2002 startade mellan 34 000 och 38 000 nya företag per år. Endast en tredjedel startades av kvinnor. Många kvinnor har företag vid sidan av annan sysselsättning och därmed har företaget lägre omsättning.¹⁰

Det låga kvinnliga företagandet är bekymmersamt ur flera aspekter: Om kvinnor startade företag i samma utsträckning som män skulle det inverka gynnsamt på såväl sysselsättning som tillväxt. Företagande är också ett sätt för kvinnor att få flexibilitet och kontroll i sitt arbetsliv, något många kvinnor i dag saknar.

Det låga kvinnliga företagandet är också en viktig förklaring till bristande jämställdhet på arbetsmarknaden och de kvardröjande skillnaderna i inkomst mellan kvinnor och män. De män som blir förmögna blir oftast det på eget företagande. Kvinnor äger också mera sällan stora företag. Beräkningar visar att kvinnor inte äger mer än en femtedel av det totala företagskapitalet i Sverige.

⁷ SOU 1998:6

⁸ Stefan Fölster och Marie Söderqvist, DN 27/11 2001

⁹ Fölster (2003)

¹⁰ Harry Goldman, Jobs and Society

Fel! Okänt namn på

I Sverige finns dubbelt så många kvinnliga företagare som manliga inom hälso- och sjukvården. Av de kvinnor som i dag är anställda inom vården säger 36 % att de skulle vilja starta företag. Men just i dessa branscher tillåts ofta inte företagande, eller tillåts i begränsad utsträckning.¹¹ Regeringen undersöker olika former av bolag, att tillämpas just inom de områden där kvinnor traditionellt är verksamma. Resultatet av detta arbete kommer att innebära att kvinnor får driva företag, men inte göra några vinster på dem. Detta är direkt kontraproduktivt i jämställdhetshänseende och cementerar synen på att kvinnor skall vårda och omhänderta utan ersättning.

Det kvinnliga företagandet ökar i omvärlden och blir allt viktigare för såväl ekonomisk tillväxt som kvinnors framgångar och självständighet. Det är märkligt att Sverige, som ofta omtalas som ett föregångsland vad avser jämställdhet och kvinnors möjligheter, inte leder denna trend.

4.4 Inflytande

Sveriges parlament är relativt jämställt. Ungefär 45 % av riksdagsledamöterna som valdes år 2002 är kvinnor. Siffrorna är likartade i kommun- och landstingsfullmäktige. Även inom väljarkåren är det jämställt: Lika många kvinnor som män utnyttjar sin rösträtt och något fler kvinnor än män röstar bland förstagångsväljarna.

Inom riksdagens utskott är könsfördelningen något mer ojämn. Exempelvis är männen i majoritet i konstitutions-, trafik- samt miljö- och jordbruksutskotten, medan kvinnorna dominerar i social-, kultur- och utbildningsutskotten. Bland utskottens ordförande är elva män och sex kvinnor.¹² Även kommittésammansättningen är ojämn – två tredjedelar av kommittéordförandena och drygt hälften av ledamöterna är män. Däremot överväger kvinnorna på sekreterarposter.¹³

Cirka 40 % av förtroendeuppdragen inom kommuner och landsting har tilldelats kvinnor. Kommunstyrelserna består till två tredjedelar män.

Bland förtroendevalda styrelseledamöter i fackliga organisationer är SACO och TCO mest jämställda, medan LO: styrelse består av bara knappt 30 % kvinnor. Bland landshövdingarna är könsfördelningen ojämn. I maj 2004 var fem kvinnor och 16 män landshövdingar, trots regeringspartiets löfte om ”varannan damernas”.

Inom den privata sektorn är könsfördelningen ojämn. Mellan 2002 och 2004 har andelen kvinnor i de svenska börsbolagens styrelser ökat från sex till drygt 14 %.¹⁴ Även här har lågt kvinnligt företagande och en segregerad arbetsmarknad stor betydelse eftersom få kvinnliga företagare innebär att rekryteringsbasen till företagsstyrelser minskar. Att få kvinnor återfinns i de högre löneskikten och som ägare till eller styrelseledamöter i större företag innebär

¹¹ Fölster, (2003)

¹² Inklusivt EU-nämnden, www.riksdagen.se

¹³ Kommittéberättelsen 2003

¹⁴ Christer Elmhagen och Sarah McPhee, SvD Brännpunkt 12/9 2005

att kvinnor fortfarande har mindre inflytande än män i näringslivet och den finansiella sektorn.

4.5 Familj och fritid

Kvinnor utför fortfarande mycket arbete oavlönat: Den officiella statistiken visar att kvinnor arbetar lika mycket obetalt som betalt, medan män arbetar dubbelt så mycket betalt som obetalt.¹⁵ Oftast är det kvinnorna som tar huvudansvaret för hemarbetet. En tidigare undersökning visar att kvinnor förvärvsarbetar i genomsnitt tre timmar per dag, medan oavlönat arbete i form av hemarbete upptar i genomsnitt fyra timmar och femton minuter per dag. Männen förvärvsarbetar i genomsnitt fyra timmar och fyrtio minuter, medan de hemarbetar cirka tre timmar per dag.¹⁶

Då barnen är yngre (upp till sex år) utför kvinnorna nästan dubbelt så mycket av det obetalda arbetet, jämfört med de män de sammanbor med. Denna skillnad minskar något när barnen blir äldre (upp till sju år), men kvinnorna gör fortfarande två tredjedelar av hemarbetet. Kvinnor dubbelarbetar således i högre utsträckning än män. Jämställdhetspolitiken har i årtal utgått ifrån att försöka förmå män att ta ansvar för en större del av hemarbetet. SCB:s tidsstudier visar dock att männen inte tagit mer ansvar för hemarbetet under hela 1990-talet.¹⁷

Kvinnor tar också ut merparten av föräldraledigheten: År 2003 togs 83 % av föräldrapenningen och 64 % av den tillfälliga föräldrapenningen ut av kvinnor.¹⁸

Forskningen tyder på att en generös föräldraförsäkring bidrar till ett lägre arbetsmarknadsdeltagande för kvinnor och att försäkringen bidrar till löneskillnaderna mellan män och kvinnor. I USA till exempel vet arbetsgivare att en kvinna som får barn antingen slutar sitt arbete eller stannar och arbetar heltid. I Sverige känner arbetsgivaren till att en kvinna som får barn har laglig rätt till en lång föräldraledighet (som hon förmodligen tar ut större delen av själv) och sedan till deltidsarbete.¹⁹

En väg att förbättra förutsättningarna för att det skall vara möjligt att kombinera familj och arbetsliv är möjligheten att minska sitt eget hemarbete. I Sverige finns inga möjligheter att få hjälp hemma med barnpassning eller städning till rimliga kostnader annat än för högavlönade, eftersom få har råd att betala ”vitt”. Barn och familj i kombination med att kvinnor oftare än män tar ansvar för hemarbetet kan därför bli ett karriärhinder. Det är ett faktum att konflikten mellan arbete och familj är en betydelsefull faktor för kvinnors relativa svårigheter att bryta igenom glastaket. Dagens familjepolitik syftar

¹⁵ SCB (2004)

¹⁶ SCB, Tid för vardagsliv – Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/01 och 2000/01

¹⁷ Kerstin Olsson, DN Debatt 19/8 2005

¹⁸ SCB Tid för vardagsliv

¹⁹ Meyersson, och Petersen, T (2004) *The Glass Ceiling in the U.S. and Sweden: Lessons From the Family-Friendly Corner of the World 1970 – 1990*

Fel! Okänt namn på

till att underlätta familjebildning för arbetande människor, men det är mer tveksamt om den är ett verksamt instrument i jämställdhetspolitiken.²⁰

Familjepolitik som möjliggör ledighet och deltidsarbete är ett mycket viktigt instrument för att underlätta familjebildning och är till stor fördel för barnen, men riskerar också att cementera glastaket. Så länge kvinnor har – i verkligheten eller enligt förväntningar och normer – huvudansvaret för hem och barn kommer könsskillnader i karriär att kvarstå. Föräldraförsäkringen, som var tänkt att underlätta för främst kvinnor att kombinera arbete och familj, bidrar i stället till en inläsningseffekt för många.

4.6 Hälsa

Kvinnor är sjukskrivna dubbelt så mycket som män.²¹ I dag står kvinnor för två tredjedelar av alla sjukskrivningsdagar och är överrepresenterade bland de förtidspensionerade. Hela 64 % av kvinnornas diagnoser rör stressrelaterade besvär, utbrändhet eller värk i rörelseorganen.

Detta beror sannolikt delvis på att lönesegregation i kombination med taken i socialförsäkringarna gör att försäkringsskyddet ofta är mer omfattande för kvinnor än för män. Till viss del kan sjukfrånvaron också hänföras till det tunga arbete kvinnor utför inom vården och omsorgen. Kommunals kvinnliga medlemmar har obekväma arbetsställningar samt upplever smärta, buller och stress. Cirka 55 % av Kommunals kvinnliga medlemmar uppger att de har besvär i nacke och skuldror, vilket är femton procentenheter mer än genomsnittet för hela arbetsmarknaden.

Andelen som uppger sig jäktade i arbetet ökade med ca 10 % från åttio- till nittioalet. Kraven på arbetsplatsen är höga och inflytandet lågt bland dessa kvinnor. Detta i kombination med tunga lyft har sannolikt bidragit till arbetsrelaterad ohälsa, stress och utbrändhet.²² Långtidssjukfrånvaron är cirka tre gånger större för Kommunals kvinnliga medlemmar än för samtliga anställda på arbetsmarknaden.

Det har visat sig att kvinnors hälsoproblem till stor del kan hänföras till ojämställdheten i samhället. Långtidssjukskrivna kvinnor lever i större utsträckning än de friska under mer traditionella könsroller och är mer fokuserade på sin familj och på sina barn. Risken för sjukskrivning är också dubbelt så stor för kvinnor som arbetar deltid, en risk som tycks öka ju längre deltidarbetet har pågått. Att ha fått barn tidigt och att ha huvudansvaret för hushåll och barn innebär också en dubbel risk för långtidssjukskrivning.²³

Hälften av de långtidssjukskrivna uppger att de skulle vilja byta till ett annat arbete, en femtedel uppger att de skulle kunna börja arbeta omedelbart om arbetet anpassades mer efter dem själva och 26 % uppger att de skulle kunna

²⁰ Meyersson och Petersen, a a

²¹ Sandmark och Renstig (2005)

²² Sexton år av smärta och besvär – En rapport om kommunalarnas arbetsmiljö och hälsa 1988–2003, Kommunal

²³ Sandmark och Renstig, a a

arbete nu om de fick en annan arbetsgivare. Många av problemen kan således härledas till kvinnors arbetsmarknad – det offentliga monopolet som på flera olika sätt förhindrar den frihet som skulle kunna bidra till ökade hälsotal.²⁴

Långtidssjukskrivningarna cementeras till en del beroende på bristande ekonomiska incitament. Skillnaden i nettobehållning mellan inkomst från förvärvsarbete och sjukersättning är liten, särskilt för lågutbildade kvinnor med låga löner. En studie av långtidssjukskrivna kvinnor visar bidragens effekter för de långtidssjukskrivna. Cirka 90 % av alla kvinnor förlorar på att yrkesarbeta, om hänsyn tas till de merkostnader som följer vid yrkesarbete. Endast för kvinnor i yrken som kräver en längre akademisk utbildning och ger högre lön kan inkomsterna bli högre än utgifterna vid arbete, jämfört med sjukersättning.²⁵

Kvinnors hälsa behandlas i vissa avseenden annorlunda än mäns. Att olika individer har olika symptombilder gäller generellt, men det blir särskilt tydligt då man delar in befolkningen i kvinnor och män. Män och kvinnor är anatiskt olika och kan därmed svara olika på samma behandling. För kvinnor är detta problematiskt, eftersom den medicinska forskningen huvudsakligen har använt sig av manliga försökspersoner och manliga referensramar. Det leder i sin tur till att risken ökar för att kvinnors symptombild misstolkas eller ignoreras. Undersökningar visar att till exempel hjärt- och kärlsjukdomar är en vanligare dödsorsak hos kvinnor än hos män. Trots detta görs den mesta forskningen på män. Nya studier visar att kvinnor utvecklar kraftigare biverkningar på mediciner mot dessa sjukdomar, och dör oftare vid behandling än män.²⁶

Kvinnor och män är olika, men fortfarande är det manlig livsstil, vanor och fysiska reaktionsmönster som bildar norm för behandling och bemötande. Äldre kvinnors sjukvård och läkemedel tillåts dessutom kosta mindre än männens. Skälen till att det är så kan variera, men bör utredas. Det är med andra ord tillfälligheter som avgör om kvinnor får träffa en läkare med tillräckliga kunskaper om just kvinnors sjukdomar, hälsa och villkor. Socialstyrelsen har bland annat lagt fram en rapport som visar att kvinnor får vänta längre än män för att komma till specialistläkare. I Sverige finns drygt 1,6 miljoner kvinnor över 45 år. Men trots detta är det fortfarande stor brist på gynekologer, framför allt utanför storstäderna, med långa väntetider som följd.

4.7 Frihet och frid

Brottsligheten i Sverige tar sig allt grövre former och våldet ökar sedan ett antal år tillbaka. Alla drabbas, men det finns brott som drabbar kvinnor just för att de är kvinnor.

²⁴ Sandmark och Renstig (2005)

²⁵ Sandmark och Renstig, a a

²⁶ Eva Svahn och Karin Schenck-Gustavsson, DN Debatt, 2/8 2005

Fel! Okänt namn på

Det är inte uterummet som är den farligaste platsen för kvinnor, utan det egna hemmet. Hemmet och familjen innebär trygghet för de flesta kvinnor. Men många andra upplever det inte på det sättet. Våld av närstående är ett uppmärksammat problem som inte visar några tendenser att minska. Tre av fyra anmälda våldsbrott mot kvinnor äger rum i hemmet av en gärningsman som står kvinnan nära. Varje år mördas ungefär 20 kvinnor av någon närstående.

Mellan juli 2004 och juni 2005 anmäldes 23 000 fall av misshandel mot kvinnor och 2 894 fall av våldtäkt. Mörkertalet är stort. Polisen uppskattar att bara ett av fyra misshandelsfall verkligen anmäls.

Antalet anmälda våldtäkter ökat med 23 %.²⁷ Siffror från Stockholms län visar att utomhusvåldtäkterna ökade under sommaren 2005. I juni och juli anmäldes totalt 30 fullbordade utomhusvåldtäkter. Siffran för samma period förra året var 21. Även i övriga landet ökade antalet anmälda våldtäkter: Endast i fem län noterades ingen ökning. Enligt en trygghetsundersökning undviker 35 % av samtliga tillfrågade att gå ut ensamma på kvällar och nätter.²⁸ Bland kvinnorna är siffran 53 %. En annan undersökning visar att mer än var fjärde kvinna ofta eller ibland är rädd för att gå ute i sitt eget bostadsområde när det är mörkt.²⁹

Få brott klaras upp i Sverige, och siffrorna är nedslående även för våldet mot kvinnor. Endast 23 % av anmälda fall av kvinnomisshandel och 13 % av anmälda våldtäkter leder till ett personupplärande. Resultatet blir att förtroendet för rättsväsendet minskar och att kvinnor upplever sig leva i ett otryggt samhälle.

Enligt uppgifter exploateras mellan 700 000 och två miljoner kvinnor och barn i människohandeln runt om i världen. Sverige är inte förskonat. Enligt siffror från Rikspolisstyrelsen kan så mycket som 400–500 flickor befinna sig i landet och utsättas för människohandel. Polisen gör tio till femton tillslag per år. Sexköpslagen har uppenbarligen inte haft effekt på förekomsten av människohandel i Sverige.

Människor är endast en del i de kriminella nätverkens verksamhet, där profiten styr vilka varor som transporteras över gränserna. Handelsvägarna är ofta desamma för människoslavar som för narkotika m.m.

Lagstiftningen har visat sig svårtillämpad. Endast vid ett par tillfällen har någon dömts för brottet människohandel för sexuella ändamål. Ingen har dömts för brottet mot en person över 18 år.

Kvinnor och flickor upplever angrepp på sin frihet och frid även på andra sätt. Kränkningarna är ofta verbala och befäster en dålig kvinnosyn. Många ungdomar blir utsatta för skällsord som har med deras kön att göra. En studie från Lerum, Härryda och Skara visar att 46 % av de tolvåriga flickorna blivit kallade ”hora” och 38 % kallats ”fitta”.³⁰ Ingen ung flicka skall behöva finna

²⁷ Brottsförebyggande rådet, anmälda brott - preliminär statistik för första halvåret 2005

²⁸ Länsförsäkringar

²⁹ SIFO på uppdrag av Byggnads, SvD 16/8 2005

³⁰ Vårdförbundet, Gun Rembeck (www.vardforbundet.se)

sig i detta. Samma slags beteende finns också högre upp i åldrarna bland vissa män. Detta är aldrig acceptabelt.

4.8 Sverige: Föregångsland eller experimentverkstad?

Den socialdemokratiska regeringen och dess stödpartier tror inte på människors egen förmåga att fatta beslut eller att veta sitt eget bästa. Man har sedan länge från vänsterhåll menat sig ha den enda förklaringsmodellen och de patenterade lösningarna för jämställdhet. Detta har lett till problem. Regeringen baserar sin analys på en enda förklaringsmodell, vilken till stor del kommit från en eller ett fåtal forskare. Kvinnan framhålls som underordnad och svag och regeringen menar att bara staten kan ge henne styrka. Denna styrka består oftast av särskilda åtgärder i form av punktvisa projekt eller positiv särbehandling.

Trots regeringens profilering av Sverige som föregångsland får vårt land hård internationell kritik på flera punkter. EU-kommissionen kritiserar Sverige för den könssegregerade arbetsmarknaden. FN påtalar allvarliga brister särskilt rörande löneskillnader och bristande kvinnlig representation.

Trots årtal av socialdemokratiskt styre och social ingenjörskonst kvarstår såsom visats i de inledande kapitlen en rad problem för många svenska kvinnor. Detta borde tjäna som en fingervisning att systemet inte fungerar och visa ett behov för regeringen att tänka nytt.

Nytänkandet är dock långt borta. Problemen med en enögd syn på jämställdhetspolitiken illustreras med särskild tydlighet i utredningen *Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål*.³¹ Utredningen utgår ensidigt från den rådande jämställdhetspolitiken och missar helt att ta upp ett antal förslag som skulle underlätta mycket för många kvinnor, men som inte passar in i den socialdemokratiska tankemodellen.

Utredaren Gertrud Åström menar att ”Den största orättvisan handlar om att strukturella problem förväntas få individuella, privata lösningar”. Denna inställning leder till två olyckliga konsekvenser: För det första undviker man individernas ansvar för de strukturer som håller tillbaka kvinnor och för det andra ignorerar man kvinnor som individer och behandlar dem som ett kollektiv. Enskilda kvinnor behandlas diskriminerande och möjliga lösningar undviks. Priset betalas av Sveriges kvinnor och av det svenska samhället.

³¹ SOU 2005:66

Fel! Okänt namn på

5 Moderata utgångspunkter för jämställdhetspolitiken

Moderata samlingspartiets bärande tanke är alla människors frihet. Människan föds fri, men också beroende. Hon formas av traditioner och relationer och är en del av gemenskapen med andra.

För Moderata samlingspartiet utgår jämställdheten från alla människors lika värde och varje människas rätt till respekt för sin person, sina val och sina känslor. Ingen skall särbehandlas på grund av kön eller av andra skäl. All form av diskriminering, förtryck och generalisering måste motverkas. Människor har rätt att betraktas som individer och inte som delar av en viss grupp som godtyckligt tillskrivs vissa egenskaper, behov eller förutsättningar.

Vår övertygelse är att alla människor – oavsett bakgrund, kön, religion, sexuell läggning eller etnicitet – vill och kan. Ingen skall betraktas som evigt svag eller oförmögen. Detta är vår politiska drivkraft och grunden till vår jämställdhetspolitik.

Det ideala förhållandet vore att jämställdhetspolitik inte behövdes. Kvinnors och mäns lika möjligheter borde vara en självklarhet, liksom alla människors rätt till frihet att själva leva och skapa sina liv. Politiken borde utgå ifrån att alla människor är lika mycket värda och skall ges lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Tyvärr har vi inte nått dithän än.

En modern jämställdhetspolitik förutsätter att både kvinnor och män är självständiga. Att vara oberoende innebär inte att man *inte* är en del av en gemenskap, såsom en familj eller samhället. Det betyder däremot att man inte är beroende av en make för att kunna klara sig ekonomiskt. Det betyder också att man är självständig gentemot staten och andra institutioner eller faktorer som traditionellt sett haft beslutanderätten över enskilda människors situation. Beroende måste vara självvalt, annars är jämställdhet och jämlikhet en illusion.

Att vara oberoende, självständig och jämställd är också att slippa etiketteras såsom för evigt svag. Regeringens jämställdhetspolitik grundar sig på antagandet att alla kvinnor är underordnade alla män. Detta är en fördom grundad på kön, lika väl som någon annan generalisering. Följande citat av Annika Åhnberg understryker vikten av att undvika sådana etiketter:

Få saker gör mig så upprörd som talet om ”de svaga grupperna”, eller ännu värre ”de sämst ställda”, som om människor vore någon sorts klumpiga, överblivna delar i hyllserien ”BILLIG” som någon har ställt någonstans. Där står de sedan i vägen tills någon flyttar dem igen. De ”sämst ställda” är ett begrepp som tydligt reducerar människor från att vara en handlingsförmögen, tänkande, kreativ varelse, till ett föremål. Den som talar om svaga grupper inbegriper aldrig sig själv. Jag har aldrig hört någon säga: ”Vi i de svaga grupperna...”.... En ensamstående mor – eller far – som skall klara ekonomin, det dagliga hushållsarbetet och föräldraskapet, utför dagligen en enorm prestation och gör det om och om igen. Att orken inte alltid räcker till gör inte bedriften mindre. Styrkan och modet att gå på gång resa sig ur underläge är bevis på människans storhet och ger också en fingervisning om vad vi gemensamt skulle

kunna utträta för mänskligheten och framtiden om vi tog vara på våra möjligheter.³²

Den rådande politiken befäster också idén om mannen som norm. Man jämför kvinnors löner med männens, vill uppmuntra kvinnor att ta plats på mäns områden och vill genom tvång påverka män att ta mer ansvar för det arbete som traditionellt utförts av kvinnor. Dagens politik är mansorienterad i stället för människoorienterad. Det är en ond cirkel som cementerar fördomar, snarare än befriar människor.

6 Moderata förslag för en jämställd politik

6.1 Att kunna leva på sin lön

Den kanske allra viktigaste formen av oberoende är att kunna leva på sin lön. Jämställdhetspolitiken handlar till stor del om att ge kvinnor lika möjligheter att skaffa sig ekonomisk makt som män. Svenska kvinnor kommer aldrig att bli verkligt jämställda utan ekonomiskt oberoende, vare sig det är från en man eller från staten.

Dagens skattetryck gör att många har svårt att få ihop ekonomin. Ofta lönar det sig knappt att arbeta. Detta drabbar främst låginkomsttagare, av vilka de flesta är kvinnor. Den som inte kan försörja sig på egen hand kan knappast känna sig fri. Att inte kunna klara sig själv och sin försörjning knäcker självkänslan. Därför är ekonomisk frihet bland de viktigaste jämställdhetsreformerna.

Moderata samlingspartiet anser att en av de viktigaste prioriteringarna inom jämställdhetspolitiken måste vara att bidra till ökad inkomst för kvinnor. Därför föreslår vi en skatte- och bidragsreform vilken skulle innebära betydande skattesänkningar för främst låg- och medelinkomsttagare som arbetar deltid, det vill säga framför allt kvinnor.³³ Den moderata politiken syftar till att göra det mer lönsamt att arbeta, dvs. att se till att man får mer över i plånboken när man jobbar. Det är detta som har betydelse. Endast då kan man påverka sin egen situation.

Moderata samlingspartiet föreslår betydande satsningar på kommunala verksamheter. Vi anslår tio miljarder kronor mer än regeringen till den kommunala sektorn. På så sätt skapas fler jobb samtidigt som en del av resurserna kommer att medföra en förskjutning av det relativa löneläget. Samhällets service värnas och många kvinnor kommer att få del av de positiva effekterna.

Men ekonomiskt oberoende innebär mer än höjd lön. Vi vill också öka möjligheterna för kvinnor att göra lönekarriär och bryta den manliga domi-

³² Annika Åhnberg, *Isprinsessan*

³³ Motion 2005/06:m010 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) med anledning av prop. 05/06:1 Budgetpropositionen för 2006

Fel! Okänt namn på

nansen inom företagandet. Fler kvinnor borde få chansen att utvecklas inom sina valda yrken och ta sig uppåt på karriär- och lönestegen. Det skulle också innebära fler kvinnliga rollmodeller inom sektorer som tidigare varit förbehållna männen och på lång sikt bidra till en reell och hållbar jämställdhet.

6.2 Att kunna påverka sitt arbete

Mer än hälften av Sveriges yrkesarbetande kvinnor är i dag hänvisade till den offentliga sektorn som arbetsgivare. De saknar i praktiken tillgång till en fri arbetsmarknad. Den offentliga sektorn, som paradoxalt nog var tänkt att underlätta för kvinnor, har blivit en kvinnofälla.

Vi ser framför oss ett allt större behov av vård- och omsorgstjänster i framtiden. Att efterfrågan på en tjänst ökar brukar innebära att lönerna ökar om konkurrensen fungerar på marknaden. Eftersom kvinnor i hög grad jobbar i offentlig sektor där konkurrensen är bristfällig blir det inte samma effekt. Det är därför viktigt att möjligheter ges för mer konkurrens på området.

Moderata samlingspartiet vill ge större frihet för dem som arbetar inom vården att själva organisera verksamheten, utan politisk centralstyrning. Därför föreslår vi en s.k. startlag. Det skall vara möjligt för läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, assistenter och andra intresserade och kunniga människor att skapa nytt och välja inom sin egen arbetsmarknad. Den som vill skall kunna starta eget inom områden som traditionellt sett funnits inom den offentliga sektorn. Den som hellre är anställd skall ges ett bredare utbud av alternativa arbetsgivare.

Reformen skulle gynna både kvinnor och män, skapa frihet samt ge en mer flexibel och dynamisk arbetsmarknad. Det skulle sannolikt bidra till att minska ohälsotalen genom en känsla av ökad kontroll och ökat inflytande. Reformen skulle framför allt visa att vi har förtroende för den enskilda människan och hennes förmåga att vara med och bygga våra välfärdssystem. Vem vet bättre vad som behövs inom vård, skola och omsorg än den som arbetar där varje dag?

De kvinnor som väljer att starta företag måste kunna leva på sitt arbete. Alltför många företagare märker att inkomsterna inte räcker för att man skall kunna ta ut någon lön. Detta påverkar alla områden i livet, inte minst den sociala tryggheten. Moderata samlingspartiet föreslår därför skattesänkningar för företagare och företag, främst för fåmansbolag. På detta sätt stimuleras fler – kvinnor och män – att starta företag, vilket gynnar både den enskilda människan och samhället, i form av stimulerade investeringar och fler arbetstillfällen.

Inom Allians för Sverige föreslår vi s.k. nystartsjobb. Nystartsjobben innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som varit beroende av arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Slopandet av arbetsgivaravgiften gäller lika länge som personen varit frånvarande, dock längs fem år. Därefter sker särskild prövning.

Vi föreslår också en satsning för att unga människor ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Här ska nystartsjobb vara möjligt redan efter sex månaders bidrag. Nystartsjobbet kan göra att nya arbetstillfällen växer fram.

Inom Allians för Sverige föreslår vi också en skattesänkning på hushållstjänster. Vi vill införa en 50-procentig skattereduktion på utgifter för arbetskostnader upp till 100 000 kr. Detta innebär att den maximala skattelättnaden kan uppgå till 50 000 kr per år. Reformen möjliggör för nya tjänsteföretag att växa upp inom en sektor där traditionellt sett kvinnor arbetar. Exempelvis kan en kvinnlig företagare starta ett företag för hushållsnära tjänster med anställda i nystartsjobb. Det finns en mycket stor potential på detta område. Det handlar om att skapa förutsättningar så att det kvinnliga entreprenörskapet kan öka.

6.3 Att hinna med och räcka till

Många familjer tycker inte att de har råd att dela på föräldraledigheten. Oftast är det mannen som tjänar mer, så kvinnan stannar hemma. Föräldrarna gör själva detta val, men det är inte ett val under total frihet. Behovet av att maximera inkomsten under småbarnsåren är en realitet för de allra flesta, och priset som ofta betalas är kvinnans plats på arbetsmarknaden.

Vår utgångspunkt är att både män och kvinnor vill arbeta och ta ansvar för sina liv, familjer och i förekommande fall barn. Arbete är mer än bara ett sätt att dra in pengar till hemmet: Det är en viktig del av vår personliga identitet och självkänsla. Att underlätta för kvinnor att förvärvsarbeta samtidigt som de skapar familj är en viktig del av jämställdhetspolitiken.

Ett första steg är att männen tar sin del av ansvaret för att sköta barn och hem. Detta vore ett steg i rätt riktning för att underlätta för kvinnor, men kan också ha ett värde i sig. Forskning visar att separationsrisken minskar i ju större utsträckning pappor är föräldralediga.³⁴ En tidig anknytning, främst under barnets första år, främjar dessutom pappans framtida relation till barnet.³⁵ I den svenska forskarvärlden finns det enighet om att det är en fördel om båda föräldrarna är hemma med barnet.³⁶

Vi tror inte på tvingande lagstiftning i syfte att förmå fäder att ta ett större ansvar hemma. Däremot tror vi på incitament. Vi föreslår därför ett förvärvs-avdrag som skall kombineras med föräldraförsäkringen. Den förälder i familjen som har den *lägsta* inkomsten får en skattereduktion när den andre föräldern – med högre inkomst – tar ut föräldraledighet. Detta innebär i praktiken att mammor kan gå tillbaka till arbetet medan papporna stannar hemma med barnen, och familjen får en inkomstförstärkning genom att kvinnans skatt sänks. Förstärkningen kan komma att uppgå till 3 000 kr i månaden.

³⁴ Livia Sz. Olah (2001): Gender and family stability: Dissolution of the first parental union in Sweden and Hungary, Demographic Research, 2001, Vol 4, article 2, pp. 27–96.

³⁵ Lena Olsson m.fl. (1993) Barn och fäder – Umgängesmonster hos 49 barn vars föräldrar ej sammanbor

³⁶ Riksdagens utredningstjänst, dnr. 2005:1445

Fel! Okänt namn på

Förvärvsavdraget gynnar främst dem med lägre inkomster. Vi vill även göra det ekonomiskt möjligt för även mer höglönlade (oftast män) att vara föräldralediga genom att acceptera regeringens förslag till höjning av taket i föräldraförsäkringen. Denna reform skulle öka de ekonomiska möjligheterna för män att ta ut föräldraledighet samt förbättra kvinnornas incitament att återgå till arbetslivet. Reformen bidrar till att minska löne- och karriärskillnaderna mellan kvinnor och män. Valmöjligheterna för den enskilda familjen ökar genom minskning av de ekonomiska hindren för fäder att ta ut föräldraledighet. Friheten att själv välja hur man vill sköta sin familj och sin fritid finns kvar.

Vi vill också öppna möjligheten för kommunerna att låta finansieringen av barnomsorgen till de minsta barnen även tillkomma föräldrar som väljer att låta sina barn vara hemma lite längre. För barn mellan ett och tre år skall det vara tillåtet att införa kommunala vårdnadsbidrag.

Valfrihet och flexibilitet är centralt för de flesta moderna familjer som kombinerar barn och yrkesarbete. Deltidsarbete, arbete hemifrån eller heltidsarbete med många resor gör att det finns ett behov av olika typer av omsorg, på olika tider. Detta ställer stora krav på barnomsorgen. Vi vill också öppna möjligheterna att låta andra än föräldrarna vara hemma med sjuka barn och ta ut s.k. VAB-dagar (vård av barn). För att finansiera reformen sänks föräldraförsäkringen till 75 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. I gengäld skapas möjligheter för mer flexibilitet och större incitament och möjligheter för kvinnor att återgå till arbetslivet.

För att verkligen öka möjligheterna till frihet i familjelivet måste vanliga familjer ha råd att köpa tjänster i hemmet. Därmed kan kvinnors obetalda arbete synliggöras och erkännas. Det är en viktig effekt som behövs för att driva på jämställdhetsarbetet. Alliansens förslag om avdrag för hushållstjänster ger barnfamiljer större möjligheter att pussla ihop tillvaron. Möjligheterna att kombinera föräldraskap, familj, fritid och arbete blir lättare.³⁷

6.4 Att vara frisk

Ett ökat inflytande över den egna situationen, främst på arbetsplatsen, skulle bidra till att förbättra hälsan hos många kvinnor. Därför är ökad mångfald inom den offentliga sektorn ett steg mot ett friskare Sverige.

Problematiken kring kvinnligt och manligt i sjukvården behöver synliggöras. Dessutom måste kunskapen om vad det i praktiken innebär att erbjuda vård på lika villkor bli större. När vården utformas är det viktigt att beakta kunskapen om kvinnors och mäns olika konstitution, symptom och behov. Detta är i sin tur beroende av att tillsynen och kvalitetsarbetet inom sjukvården tydligt tar skillnaderna som en viktig utgångspunkt och att sjukvården garanterar lika rätt till vård för kvinnor och män.

³⁷ Fredrik Reinfeldt och Ulf Kristersson, DN Debatt 28/8 2005

Moderata samlingspartiet föreslår att hälso- och sjukvården skall kvalitets-säkras genom inrättandet av en samlad tillsynsorganisation, samt att vårdens förutsättningar för kvinnor och män tydligt lyfts fram i forskningen.

Kvinnor lever i genomsnitt längre än män. Därför är satsningar inom äldrevården och -omsorgen viktiga ur ett jämställdhetsperspektiv. Moderata samlingspartiets satsning på kommuner och landsting skall bland annat användas till att förbättra sjukvårdens kvalitet. Vi vill också införa en nationell omsorgsgaranti som ger äldre i hela landet möjlighet att välja leverantör av äldreomsorg i eget och särskilt boende. Utöver detta vill vi satsa på att utveckla anhörigvården och stödja anhörigvårdare under de kommande tre åren.

6.5 Att vara trygg och respekterad

Attityder grundläggs redan i ung ålder. Skolan har, i samarbete med föräldrarna, ett stort ansvar för hur barn ser på och tilltalar varandra. Könsord och nedsättande tillmälen är inte acceptabelt beteende. Man måste vara vaksam på sådant beteende hos barnen redan i förskolan. Kränkningar av andra får aldrig accepteras. Vi förordar tidiga reaktioner mot barn som betar sig kränkande mot andra, genom tillmälen eller antastande. Skolans roll i det brottsförebyggande arbetet måste stärkas. Sekretesslagstiftningen måste ändras så att rektorer eller annan berörd personal i skolan får reda på om en elev har begått brott. Allvarliga brott som begås i skolan måste polisanmälas. Alla skolor skall ha en kontaktperson hos polisen.

Vi vill öka antalet poliser. Det skall finnas tillräckligt många poliser för att vara synliga där brott begås, på de tider brott begås och för att snabbt kunna rycka ut vid anmälan om brott. Synliga poliser är viktigt för att öka tryggheten och minska risken för att brott skall begås. Det ökar också känslan av trygghet hos medborgarna. Moderata samlingspartiet vill öka antalet poliser till 20 000 år 2010. Dessutom är utvecklingsarbetet inom polisen centralt. Ett modernt ledarskap behövs för att både män och kvinnor skall komma till sin rätt i polisiärt arbete, men också för att bemötande och arbetsmetoder skall bli effektiva, bl.a. i kampen mot kvinnovåldet.

En rättsstat som tydligt reagerar mot allt våld måste också ge kvinnor som blir misshandlade av närstående ett bättre skydd. Det är inte acceptabelt att den som döms för misshandel av sin partner inte regelmässigt döms till fängelse. Reglerna om samhällstjänst har kommit att tillämpas så att kvinnomisshandlare kan klara sig undan ett frihetsberövande straff. Enligt vår uppfattning måste lagen ändras så att det inte längre råder någon tvekan om att kvinnomisshandel skall leda till fängelsestraff. Tillsammans med stödåtgärder för de misshandlade kvinnorna är detta ett effektivt sätt att öka tryggheten för kvinnor.

Överträdelse av besöksförbud måste straffas hårdare för att inskräpa allvaret i att utsätta människor för trakasserier och hot. Man skall kunna dömas till ansvar även i ringa fall, vilket inte sker i dag. I praktiken innebär detta att en person som är belagd med besöksförbud, och träffar sin före detta av en slump, kan tilltala henne utan att det beivras. Enstaka SMS eller telefonsamtal

Fel! Okänt namn på

straffas heller inte, trots att de kan uppfattas som djupt störande för den utsatta kvinnan.

Övervakningen av besöksförbud måste förbättras. Vi vill införa möjlighet att använda elektronisk fotboja vid besöksförbud, för att öka tryggheten för den utsatta personen, oftast kvinnan. Det skall finnas möjlighet till och resurser för att utrusta hotade kvinnor med larmpaket, skyddad identitet och i förekommande fall livvakt.

Kampen mot människohandel måste skärpas. Lagtexten skall ändras genom att kravet på bevis för att brottslingen tillgripit otillbörliga medel (en form av tvång) tas bort. Regleringen flyttar fokus från gärningsmannens agerande till offrets handlande, utifrån den situation hon befunnit sig i. Det kan inte ankomma på svensk polis att kartlägga vilka handlingsalternativ en fattig flicka i ett annat land haft, eller på svenska domstolar att värdera desamma.

Vi föreslår också att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal. I dag åtalar en åklagare för förolämpning bara om det anses påkallat ur allmän synpunkt och om brottet avser anspelning på någons ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse eller homosexuella läggning. Det skall likaledes vara straffbart att anspela på någons kön eller sexualitet i allmänhet. På detta sätt markerar vi att det inte är acceptabelt att kalla sina klasskamrater eller andra flickor/kvinnor för "hora" eller "fitta".

I syfte att öka antalet poliser, förbättra förutsättningarna för rättsväsendet och öka tryggheten för alla tillför Moderata samlingspartiet rättsväsendet fem miljarder kronor över de kommande tre åren.

7 Områden dit politiken inte når

Det finns en rad områden där kvinnor och flickor upplever diskriminering som kan beskrivas såsom strukturell eller kulturell. Ett exempel är unga kvinnor som lever i så kallade hederskulturer och vars frihet i allmänhet och sexualitet i synnerhet är kontrollerad av hierarkiska, ofta patriarkala normer. Problemen yttrar sig i mer eller mindre påtvingade äktenskap, förbjudna diskobesök, slöjor, förbud att tala eller umgås med pojkar – eller förbud att umgås med pojkar av fel ursprung.³⁸ Även grovt våld förekommer. Gruppvåldtäkter mot unga kvinnor från dessa kulturer har ökat de två senaste åren. Våldtäkterna filmas av förövaren som sedan pressar kvinnorna på pengar. Om de inte betalar, hotar förövaren att visa bilderna eller filmen för kvinnornas familjer. De våldtagna vågar inte berätta för sina föräldrar att de förlorat sin oskuld, eftersom de anses ha dragit skam över hela släkten. De har också orsakat ett rejält ekonomiskt bakslag för familjen, som då inte får ut någon hemgift för dottern.³⁹

Dessa kulturella avarter finns inom ett flertal kulturer och grupper. En obsolet syn på flickor och kvinnor finns även i vår egen kultur. Som tidigare

³⁸ Anna Larsson, SvD 19/8 2005

³⁹ Kickis Åhré Älgamo, www.praplyprojektet.se

diskuterats får unga flickor ofta stå ut med glåpord och angrepp på sitt kön, i form av svordomar och förolämpningar. Detta förtryck är oacceptabelt oavsett bakgrund.

Många unga flickor och kvinnor lider i tysthet av problem som är hänförliga till deras kön och till synen på flickor i samhälle och ungdomskultur. Pressen att vara duktig blir ofta övermäktig. Flickor skär sig och gör sig själva illa för att dämpa ångesten. Andra drabbas av ätstörningar, där maten blir ett sätt att kontrollera sin omvärld och sitt inre. Utseendefixeringen i samhället är stor; populärkultur, musik och tidningar skapar en bild av hur flickor och kvinnor skall vara för att duga. Det blir ett ok som vilar tungt på mångas axlar.

Om brott begås och upptäcks finns lagar som skydd. Lagstiftningen är dock bara ett instrument för att tillförsäkra människor en rätt till frihet och frid. Men lagen når inte alla rum. Därför är den öppna diskussionen om etik och moral ett lika viktigt sätt att komma åt de problem som i dag drabbar främst kvinnor.

Man kan inte lagstifta bort dåliga attityder, nedvärderande syn på kvinnor eller ett förtryckande beteende. Men det är nödvändigt att vi, genom opinionsbildning och öppen debatt, fokuserar på problemen och drar upp dem i ljuset. På så sätt kan vi få den långsiktiga attitydförändring som ger varje människa möjlighet att forma sitt eget liv. Det kräver mod och engagemang av oss alla. Moderata samlingspartiets grundidé är allas frihet och vi är beredda att ta det ansvaret.

8 Det internationella arbetet

Sverige är i internationell jämförelse ett jämställt land. I Sverige är kvinnor och män lika inför lagen. I ett stort antal länder har kvinnor knappt ens de mest grundläggande rättigheterna.

Fortfarande utnyttjas kvinnor och flickor – ofta skrämmande unga – i slavhandel för sexuella ändamål. Genom mellanstatligt samarbete kan poliser och åklagare i olika medlemsstater samarbeta mot prostitution, precis som mot människohandel och annan organiserad grov brottslighet. Genom det internationella arbetet kan vi också bidra till strukturella förändringar i hemlandet, och minska incitamenten till människohandel och prostitution.

Brist på jämställdhet mellan kvinnor och män anses vara ett av hindren för utveckling och tillväxt i tredje världen. Könsdiskriminering avseende grundläggande rättigheter såsom undervisning och förvärvsarbete har direkt negativ inverkan på enskilda kvinnor och flickor, men också på den totala kostnaden för bristande jämställdhet, som drabbar hela samhället.⁴⁰ I ett antal länder saknar kvinnor fortfarande rätten att äga och disponera egendom, förvärvsar-

⁴⁰ Engendering Development Through Gender Equality in Rights, Resources and Voice: A World Bank Policy Research Report (Oxford Press 2001)

Fel! Okänt namn på

beta eller till och med att röra sig fritt utan en makes eller manlig släktings tillåtelse. I utvecklingsländerna är andelen kvinnor på ministerposter mindre än 8 %.

Kvinnors rätt till sin sexualitet och sin kropp är ingen självklarhet i ett antal länder och kulturer. Särskilda åtgärder krävs för att stärka kvinnornas ställning. Samtidigt måste männen påverkas att ändra sitt sexuella beteende och dessutom öka användningen av preventivmedel. Många kvinnor har i dag ingen egen talan, många är prostituerade och utsätts för smitta flera gånger dagligen. Andra kvinnor har inte rätten att säga nej till de män som vill ha sex, oavsett vilka de är. Många kvinnors sexualitet styrs genom könsstympning och tvångsäktenskap. Fortfarande finns det strukturer som skuldbelägger kvinnan då hon våldtas, i stället för gärningsmannen. Förtrycket har många ansikten och är plågsamt verkligt för miljoner kvinnor.

Studier visar att ökade rättigheter för kvinnor, mer utbildning och ett större inflytande medför ett bättre liv för många kvinnor, men också högre inkomst per capita, minskad korruption, minskad spridning av sjukdomar som aids och en generellt sett bättre levnadsstandard.⁴¹ Sverige har därför ett ansvar att i internationella sammanhang föregå med gott exempel och bidra till en ökad jämställdhet i andra länder, i enlighet med vår grundidé om alla människors lika värde och alla individers frihet.

Moderata samlingspartiet föreslår ett antal åtgärder på det utrikespolitiska området för att stärka kvinnors ställning i utvecklingsländer. Främst vill vi arbeta för en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna och stärkande av kvinnors rätt till egen bestämmanderätt över sin sexualitet, samt minska våldet mot kvinnor, unga flickor och barn, i alla dess former. Vi vill också verka för att stater med stor hiv-spridning, främst i Afrika, själva skall kunna tillverka eller efterfråga antivirala medel för att distribueras till alla hiv-smittade gravida kvinnor.

För att öka kvinnors möjligheter att delta fullt ut i samhället även i utvecklingsländerna, måste dessa länders ekonomi stabiliseras. Moderata samlingspartiet föreslår att Sverige skall ta initiativ till en total skuldavskrivning för högt skuldsatta utvecklingsländer, varav huvuddelen finns i Afrika. Den skall kombineras med fyra villkor: Ingen ny upplåning; skuldavskrivningen får inte leda till korruption, vanstyre eller krigföring; samt de ökade inkomsterna måste komma de fattiga till godo. Alla flickor och pojkar måste få en grundläggande utbildning. Senast inom fem år från skuldavskrivningen bör alla barn i en årskull börja i en fungerande skola.

Jämlikhet mellan kvinnor och män är en mänsklig rättighet. Vi anser därför att Sverige och EU med kraft skall verka för att respekt för de mänskliga rättigheterna och demokrati uttryckligen inbegrips i FN:s millenniemål. Vi anser också att Sverige och EU skall kräva att en ländervis översikt över brott mot de mänskliga rättigheterna och demokrati redovisas och debatteras i FN:s generalförsamling varje år.

⁴¹ A a

9 Hoppet för framtiden

Det är en mörk bild som tecknas av kvinnors situation i Sverige i dag. Det är nödvändigt att diskutera det svåra för att visa att det fortfarande, trots regeringens bröstoner om partifeminism och jämtegrering, finns problem som drabbar kvinnor just för att de är kvinnor.

Men det finns en annan bild, en bild av hopp som lovar en bättre framtid.

Det finns områden där flickor och kvinnor har försteg framför pojkar och män: Flickor har bättre betyg än pojkar i samtliga ämnen utom idrott, både i grundskolan och i gymnasieskolan. Kvinnor har dessutom en snabbare genomströmning genom olika gymnasie- och högskoleutbildningar.⁴² Utbildning är nyckeln till framgång och det finns goda skäl att anta att flickors goda studieresultat kommer att ha inverkan på jämställdheten i samhället under kommande år.

Kvinnors och flickors villkor uppmärksammas i dag på ett tydligt sätt på många områden. Inom rättsväsendet finns manualer för hur våld mot kvinnor skall hanteras och det finns grupper som specialiserar sig på familjerelaterat våld. Det finns frivilligorganisationer som ger utsatta kvinnor stöd. Gruppen Sharafs hjältar, en grupp invandrarkillar, leder seminarier om hederskulturen och dess negativa effekter över hela Sverige.⁴³ Den offentliga debatten tar upp många av problemen och ger på så sätt uttryck för vad många unga kvinnor känner.

Bilden av kvinnan som evigt svag motverkas också av klara exempel på det motsatta: Starka, framgångsrika kvinnliga idrottsstjärnor, politiker och företagsledare utgör positiva rollmodeller för unga kvinnor. Slutligen: I rak motsats till den bild vänstern vill teckna gör fortfarande de flesta män allt för sin käresta, sina systrar, mammor och döttrar.

Det finns alla möjligheter för att den ojämställdhet som fortfarande finns kvar skall kunna bekämpas. Med moderat jämställdhetspolitik blir möjligheterna än större. Vi kan inte lova att utrada alla orättvisor. Men vi kan lova att skapa ett Sverige där alla har lika möjligheter och där den enskilda människans frihet står i centrum.

⁴² Mats Björnsson, DN Debatt 1/9 2005

⁴³ Aftonbladet, 13 september 2005

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Fredrik Reinfeldt (m)

Mikael Odenberg (m)

Per Westerberg (m)

Gunilla Carlsson i Tyresö (m)

Lennart Hedquist (m)

Tomas Högström (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

Beatrice Ask (m)

Per Bill (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Göran Lennmarker (m)

Sten Tolgfors (m)